

บทความวิชาการ

ประชากรอาเซียน

Human of Asian

ปรัชญา ศิลปะ¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการ ประชากรอาเซียน Human of Asean มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอความรู้ ข้อเท็จจริง ของทิศทางประชากรระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของประชากรอาเซียน ซึ่งเราทุกคนไม่สามารถหนีพ้นถึงการเปลี่ยนผ่านที่กำลังจะเกิดขึ้น ในปี ๒๕๕๘ หรือ ปีหน้า ๑๐ ประเทศอาเซียน คือ ไทย ลาว พม่า เวียดนาม กัมพูชา และประเทศใกล้เคียงแนวเส้นศูนย์สูตร อย่าง มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ จะรวมเศรษฐกิจเป็นหนึ่งเดียวภายใต้ชื่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คล้ายกันกับประเทศที่มีการรวมตัวกันเป็นมหาอำนาจเศรษฐกิจของโลก ทิศทางพลเมืองในอาเซียน ที่จะเป็นสังคมวัยทำงานได้แก่ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ในอนาคตประชากรของประเทศเหล่านี้จะกลายเป็นแรงงานข้ามชาติที่สำคัญกับประเทศสังคมผู้สูงอายุ ที่มีแนวโน้มขาดแคลนแรงงานอย่าง ประเทศไทย และสิงคโปร์ รูปแบบทางด้านเศรษฐกิจ เป็นประโยชน์ต่อการค้าเสรีระหว่างประเทศ

อาเซียนในอนาคต ยังมีความรู้โอกาสในความสำเร็จยังมีมาก ในทางกลับกันหากผู้จำหน่ายไม่รู้ตลาดที่กำลังจะขายสินค้า ก็หมายถึง ความเสี่ยงที่จะขาดทุน ท่ามกลางความหลากหลายทางภาษา เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความแตกต่างกันก็อาจจะกลายเป็นอุปสรรค แต่เหนือสิ่งอื่นใด หากพลเมืองอาเซียนต่างรู้ในความเหมือนและแตกต่าง เข้าใจและยอมรับ จะเหมือนกันหรือต่างก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะเป็นอุปสรรค

บทนำ

การรวมตัวของประเทศในเขตอาเซียนกำลังจะเริ่มต้นขึ้น ในปี 2558 นี้ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของประชากรอาเซียนจะถูกหล่อหลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียว การเงินจะสะพัดการจ้างงานในหลายประเภทจะหลั่งไหลไปทั่วภูมิภาค ยังมีประชากรอีกมากมายที่ไม่ได้รับผลประโยชน์และถูกผลกระทบทางเศรษฐกิจ วิถีชีวิตของประชากร การดำรงชีวิต และการเป็นอยู่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ จะถูกนำมาใช้อย่างไม่มีขีดจำกัด และไม่เคยเกิดขึ้น

¹ อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา.

ที่ใดมาก่อน เราจึงต้องก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเข้าใจ และไตร่ตรองให้รอบด้าน ซึ่งบทความ Human of Asian เป็นการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลง ทางด้านทรัพยากรมนุษย์ การบริโภค ความเชื่อ ทางศาสนา และ เศรษฐกิจ ที่มีประชากรมากกว่า 680 ล้านคน ใน 10 ประเทศจะเปลี่ยนแปลงไป การใช้ชีวิตประจำวัน การค้า การลงทุน การศึกษา การเปลี่ยนแปลง จะเป็นไปได้ในทุกๆ ด้าน บางอย่างอาจเกิดขึ้นทันที แต่บางอย่างจะดำเนินไปอย่างช้าๆ ใช้เวลาร่วมนับ 10 ปี แต่ว่าไม่ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ แต่มันจะเกิดขึ้นแน่นอน เราทุกคนไม่สามารถหนีพ้นถึงการเปลี่ยนผ่านที่กำลังจะเกิดขึ้น ในปี 2558 หรือปีหน้า 10 ประเทศอาเซียน คือ ไทย ลาว พม่า เวียดนาม กัมพูชา และประเทศกัลเนวเส้นศูนย์สูตร อย่าง มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ จะรวมเศรษฐกิจเป็นหนึ่งเดียวภายใต้ชื่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คล้ายกันกับประเทศที่มีการรวมตัวกันเป็นมหาอำนาจเศรษฐกิจของโลก ซึ่งบทความ Human of Asian เป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ มารวบรวมและทำการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ตามหลักวิชาการ แต่ต้องอย่าลืมว่า การคาดการณ์ในเหตุการณ์ในอนาคตมีปัจจัยมากมายหลายอย่างที่ทำให้การคาดการณ์นั้นเป็นจริงหรือไม่ก็ได้

ทิศทางประชากร

ในปี 2556 พลเมืองอาเซียนมีมากกว่า 629 ล้านคน เฉพาะปี 2555 ปีเดียว ประชากรภายในอาเซียนมีจำนวนประชากร

เพิ่มขึ้นรวมกันกว่า 83 ล้านคน ในประเทศฟิลิปปินส์ ทุก 1 นาทีจะมีเด็กทารกเกิดขึ้น 4 คน ซึ่งสูงที่สุดในอาเซียน แต่สำหรับประเทศไทย สิงคโปร์ และเวียดนาม กลับตรงกันข้าม ซึ่งกำลังเผชิญปัญหาพลเมืองเกิดน้อยลง และมีจำนวนปริมาณผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น คนในประเทศมีอายุไขยืนยาวขึ้น ซึ่งหากเปรียบอาเซียนเป็นบ้านหลังหนึ่ง บ้านหลังนี้จะมี คนตั้งแต่วัยเด็ก หนุ่มสาว และผู้สูงอายุ ประเทศฟิลิปปินส์ในกรุงมะนิลาเป็นประเทศที่เป็นเจ้าของสถิติประชากรคนที่ 7 พันล้านของโลก ซึ่งในประเทศฟิลิปปินส์ มีการจัดสวัสดิการของรัฐบาล โรงพยาบาล DR. JOSE FABILAM MEMORIAL เป็นโรงพยาบาลเชี่ยวชาญทางด้านเฉพาะทางด้านแม่และเด็ก ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และ ใหญ่ที่สุดในอาเซียน ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นโรงงานผลิตเด็ก จากสถิติทุก 1 นาทีจะมีเด็กทารกเกิดขึ้น 4 คน ซึ่งสูงที่สุดในอาเซียน จำนวนที่ประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศสังคมเด็กเกิดใหม่ ซึ่งไม่ได้หมายถึงรัฐบาลจะต้องเตรียม โรงเรียนไว้สำหรับรับรองประชากรวัยเด็กเมื่อเติบโตขึ้นด้วย ซึ่งใน 10 ประเทศอาเซียนมีประชากรรวมกันรวม 630 ล้านคน ประเทศที่มีจำนวนประชากรสูงที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ อินโดนีเซีย รองลงมาคือ ฟิลิปปินส์ ซึ่งมีประชากรน้อยกว่าอินโดนีเซียเกือบครึ่งหนึ่ง แต่มีอัตราการเกิดของประชากรสูงที่สุดในอาเซียน เหตุผลเพราะจำนวนประชากรกว่าร้อยละ 80 เปอร์เซนต์ ของประเทศนับถือ

ศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก ซึ่งมีความเชื่อว่าการคุมกำเนิดผิดต่อศีลธรรมและขัดต่อศาสนา การมีลูกมากทำให้ประเทศฟิลิปปินส์ยากจน แม้ปัจจุบันมีกฎหมายในการบังคับใช้การคุมกำเนิด แต่ก็ยังได้รับการต่อต้านจากกลุ่มผู้เคร่งศาสนา จำนวนประชากรประเทศฟิลิปปินส์จึงมีอัตราพุ่งขึ้นสูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในระยะเวลา 12 ปี ประเทศฟิลิปปินส์มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นกว่า 22 ล้านคน ซึ่งจำนวนประชากรทั้งประเทศมีกว่า 105.2 ล้านคน

ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์กำลังประสบปัญหาการเกิดของประชากรมีจำนวนมาก แต่อีก 3 ประเทศในอาเซียนกำลังประสบปัญหา ประชากรเกิดใหม่น้อยถึงน้อยมาก และ ประชากรเดิมอายุไขยืนยาวขึ้น นั่นคือ 1 ประเทศไทยมีจำนวนเด็กเกิดใหม่น้อยลง แต่คนแก่มีอายุยืนยาวมากขึ้น ประเทศสิงคโปร์มีการแต่งงานช้า และคนแก่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และประเทศเวียดนาม ประชากรชายและหญิงไม่สมดุลกัน ทำให้เกิดการหาคู่ครองยาก ทำให้เกิดปัญหาในอนาคตเป็นสังคมผู้สูงอายุ

ประเทศเวียดนาม มีจำนวนประชากร 92 ล้านคน แต่ชาวเวียดนามกลับหาคู่ยาก และทำให้ประเทศเวียดนามเต็มไปด้วยประเทศผู้สูงอายุซึ่งในประเทศเวียดนาม ประชากรหญิงจะ โอกาสเลือกคู่ครองได้มากกว่าฝ่ายชาย สาเหตุจากการไม่สมดุลทางด้านประชากรเพศชายและเพศหญิง สัดส่วนการเกิดของประชากรเพศชาย 112.3 คนต่อประชากรเพศหญิง 100 คน ทั้งนี้มาจาก

ค่านิยมที่เชื่อกันว่า การมีลูกชายดีกว่ามีลูกสาว จึงมีความพยายามที่หลากหลายในการที่จะมีลูกผู้ชาย ประเทศเวียดนามจึงกลายเป็นประเทศที่เป็นสังคมขาดผู้หญิง และ ผู้ชายหาหาคู่ยากขึ้น ซึ่งในอีก 10 ปี ข้างหน้าประชากรชายชาวเวียดนามราว 2 ถึง 4 ล้านคน อาจจะไม่มีคู่แต่งงาน และ ประเทศเวียดนามจะเข้าสู่ประเทศสังคมผู้สูงอายุ

ประเทศสิงคโปร์ประเทศที่กำลังเผชิญวิกฤตประชากร มีอัตราการเกิดเด็กน้อยมากใน 10 ปี ที่ผ่านมาชาวสิงคโปร์หมกมุ่นเกี่ยวกับการทำงานจนไม่มีเวลาและทักษะในการหาคู่ครอง ทำให้แต่งงานช้าและคู่แต่งงานลดลงมาก และเป็นที่มาของอาชีพหาคู่ ซึ่งเป็นอาชีพที่แสนแปลกในหมู่พลเมืองในอาเซียน แต่มีความจำเป็นอย่างมากของผู้ชายในประเทศสิงคโปร์ ปัญหาประชากรเกิดน้อยเป็นปัญหาที่รัฐบาลสิงคโปร์กำลังเร่งการแก้ไข โดยคู่แต่งงานชาวสิงคโปร์ที่มีลูกจะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลจำนวน 1 แสนบาท สำหรับการมีลูก 2 คนแรก และ 1 แสน 5 หมื่นบาท สำหรับลูกคนที่ 3 และ 4 และให้สิทธิการทำงานที่ฝ่ายหญิงสามารถลาคลอดได้โดยรับเงินเดือนเต็มเป็นเวลาถึง 4 เดือน

ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาเดียวกันกับประเทศสิงคโปร์ใน 10 ประเทศอาเซียน ประเทศไทย มีจำนวนประชากรวัยเด็กน้อยที่สุด ขณะเดียวกันสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ กลับสูงมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศไทย มีจำนวนประชากรสูงอายุสูงที่สุดในอาเซียน ทำให้ภายในปี 2560 ประเทศไทยจะเป็นประเทศสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์

ซึ่งมีสัดส่วนคนไทย 20 เปอร์เซ็นต์ จะมีอายุมากกว่า 60 ปี แชนหน้าประเทศสิงคโปร์

จากทิศทางพลเมืองอาเซียนจะเห็นได้ว่า ทิศทางพลเมืองในอาเซียน ที่จะเป็นสังคมวัยทำงานได้แก่ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ในอนาคตประชากรของประเทศเหล่านี้จะกลายเป็นแรงงานข้ามชาติที่สำคัญกับประเทศสังคมผู้สูงอายุ ที่มีแนวโน้มขาดแคลนแรงงานอย่างประเทศไทยและสิงคโปร์

อาเซียนเสมือนเหรียญเดียวกัน แต่คนละด้าน

หัวใจสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือการรวม 10 ประเทศภูมิภาคอาเซียนคือ ที่เข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ เป็นตลาดหนึ่งเดียว ฐานการผลิตหนึ่งเดียว ให้เกิดการหลั่งไหลของสินค้าและบริการ การลงทุนและทักษะฝีมือแรงงาน ระหว่างประชากรกว่า 680 ล้านคน ในภูมิภาคอาเซียนวิกฤตเศรษฐกิจที่กำลังเกิดขึ้นกับประเทศอเมริกา สหภาพยุโรปในเวลานี้ เป็นสัญญาณให้นักเศรษฐศาสตร์ และนักธุรกิจทั่วโลกเริ่มหันมองอาเซียน หาก 10 ประเทศรวมตัวกันเหนียวแน่น อาเซียนจะกลายเป็นภูมิภาคที่เข้มแข็ง เป็นพลังใหม่ของเศรษฐกิจโลก เป็นความหวังแห่งใหม่ของเศรษฐกิจโลก แต่การบอกว่า 10 ประเทศใหม่อาเซียน เป็นประชาคมที่มีพื้นที่กว่า 4.4 ล้านตารางกิโลเมตร อาจทำให้เข้าใจผิดว่าอาเซียนจะกลายเป็นตลาดที่กว้างขึ้น ผู้บริโภคมากขึ้น เข้าถึงได้ง่ายขึ้น ดังนั้นขยายหรือผลิตสินค้าเดิมเพิ่มขึ้นเลยแล้วกัน การคิดว่าอาเซียนเราเหมือนกันเป็นกลยุทธ์ทางธุรกิจที่ผิดพลาด

มากที่สุด ซึ่งอาจจะเหมือนกันในภาพรวม แต่ในรายละเอียดแตกต่างกันมาก จนต้องย้ำเสมอว่าอาเซียนเสมือนเหรียญเดียวกัน แต่คนละด้าน ซึ่งมาจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือสภาพทางภูมิศาสตร์ และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน หากเราจะรวมกันเป็นหนึ่ง พื้นฐานทางด้านประวัติศาสตร์ จะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้อยู่ร่วมกันได้ ไม่น้อยไปกว่าเป้าหมายทางเศรษฐกิจ ที่เป็นวัตถุประสงค์หลักของเศรษฐกิจอาเซียน

อาหารการบริโภค ซึ่งประชากรในอาเซียนมีการกินข้าวที่เหมือนกัน 10 ประเทศอาเซียนอยู่ในเขตเส้นศูนย์สูตร จะมีปริมาณฝนตกชุกตลอดทั้งปี ทำให้ภูมิภาคนี้มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งทรัพยากรจากป่านานาชนิด ที่ราบลุ่มของแม่น้ำสำคัญหลายสาย คือ แม่น้ำอิรวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขง และแม่น้ำแดง ได้พัฒนาเอาดินตะกอนทับถมกันเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สมบูรณ์ของโลกจนถึงปัจจุบัน และเป็นรูปธรรมที่เหมือนกันอย่างหนึ่ง คนไทยนับถือข้าวเป็นพืชพันธุ์อันศักดิ์สิทธิ์ เช่นเดียวกับชาวนาบนเกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ที่นับถือศาสนาฮินดู มีการนับถือบูชาข้าวด้วยเช่นกัน ทั้ง ๆ ที่คนอินเดียที่นับถือศาสนาฮินดู ประเทศที่กำเนิดศาสนากับไม่มีการบูชาข้าว ผู้คนในประเทศอาเซียนกินข้าวเป็นอาหารหลัก มีความเชื่อประเพณีและวัฒนธรรมที่ได้มาจากข้าวหลายอย่าง ข้าวเหนียวเป็นอาหารหลักของประชาชนประเทศลาว รวมทั้งคนไทยภาคอีสาน และภาคเหนือ ขณะที่อีกหลายประเทศที่มีประวัติศาสตร์ติดต่อกับข้าวกับ

ประเทศอินเดียในยุคโบราณ เช่น ไทย กัมพูชา พม่า จะบริโภควัวเจ้าเป็นหลัก ไม่เว้นแม้กระทั่งประเทศใกล้เส้นศูนย์สูตร เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

ความเชื่อและศาสนา อาเซียนหรือ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่กึ่งกลาง มหาสมุทรสำคัญ ได้แก่ มหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก เชื่อกันว่าเป็นดินแดนที่ปรากฏอยู่ในบันทึกดินแดนนักโบราณ ระบุว่า เป็นดินแดนที่ไกลโพ้น หากเดินทางไปถึง จะร่ำรวยกว่าใคร และมีชื่อเรียกกันว่า แผ่นดินทอง แต่ละบ้านเมืองในอาเซียนจะยอมรับและนับถือศาสนาที่แตกต่างกันออกไป บางบ้านเมือง เช่น ประเทศไทย นับถือศาสนาพุทธ เป็นหลัก บางเมืองเลือกให้ศาสนาฮินดู หรือพุทธมหายาน สำคัญกว่าศาสนาอื่น แต่มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือ พวกชนชั้นผู้นำเลือกคติที่เสริมอำนาจให้เป็นบุคคลฐานะพิเศษกว่าเดิม คือ กษัตริย์ เป็นองค์อวตารจากเทพเจ้า ตามคติเทวราชาของฮินดู และสิงโตไม่ใช่สัตว์ประจำภูมิภาคนี้ แต่ชาวอาเซียนผูกพันกับสัตว์ในจินตนาการ ที่เรียกว่า สิงห์ ในแง่มุมและความเป็นมาที่แตกต่างกัน ในศิลปะของไทยและกัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซีย มีรูปสิงห์ ประดับประดา อันมีที่มาจากชาวชมพูทวีป ส่วนชาวลาวมีมองเป็นสัตว์ในจินตนาการซึ่งมีส่วนผสมของสิงห์ หรือแม้กระทั่งแต่ สิงคโปร์หรือสิงหปุระ นครแห่งสิงห์ ที่มีความเป็นมาอันยาวนาน ก็สะท้อนในเรื่องการความผูกพันและความเชื่อเรื่องสิงห์

ด้วยกัน อีกด้าน ประชากรทางด้านแหลมมลายู ส่วนใหญ่แต่เดิมนับถือศาสนาพุทธ แต่ภูมิภาคตั้งอยู่ตามแนวเส้นทางการค้าของโลก ต้องติดต่อกับพ่อค้าชาวมุสลิมอาหรับ ได้เปลี่ยนให้ผู้คนเหล่านี้มานับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามเติบโต และรุ่งเรืองมายังมะละกา กันตัง ปาหัง และ ปัตตานี ทุกวันนี้จำนวนประชากรชาวอาเซียนกว่า 600 ล้านคน ในภาคใต้ของประเทศไทย มาเลเซีย บรูไน และอินโดนีเซีย มากกว่า 227 ล้านคน หรือเกือบครึ่งของประชากรอาเซียน นับถือศาสนาอิสลาม เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ประเทศอาเซียนถึงจะมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน แต่ประชากรสามารถเลือกรูปแบบที่สอดคล้องในการดำเนินชีวิตของสังคมท้องถิ่นตัวเอง ซึ่งเป็นผลให้เกิดความหลากหลายในปัจจุบัน

เศรษฐกิจ ใน 10 ประเทศอาเซียนเรา ทั้งมีความเหมือนและมีความแตกต่าง ดังนั้น หากมองในแง่ของรูปแบบทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษาทางด้านความเหมือนและความต่าง จึงเป็นประโยชน์ต่อการค้าเสรีระหว่างประเทศอาเซียนในอนาคต ยิ่งมีความรู้โอกาสในความสำเร็จยังมีมาก ในทางกลับกันหากผู้จำหน่ายไม่รู้ตลาดที่กำลังจะขายสินค้าก็หมายถึง ความเสี่ยงที่จะขาดทุน เช่น ผู้หญิงในประเทศไทย ลาว พม่า เวียดนาม ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก แต่จริง ๆ แล้วมีความแตกต่างกัน สินค้าประเภทชุดชั้นในสตรีแบบเต็มตัว เรียบง่าย ก็เป็นที่ถูกใจของผู้หญิงประเทศพม่า แต่สำหรับผู้หญิงประเทศเวียดนาม กลับชอบชุดชั้นในสตรีที่เสริม

ฟองน้ำมากเป็นพิเศษ ให้นำออกดูอวบอุ่ม นี้คือข้อมูลที่นักธุรกิจไทยค้นพบ และนำไปสู่การเปิดตลาดชุดชั้นในสตรีในประเทศเวียดนาม และประเทศพม่า เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ การพัฒนาให้อาเซียนร่วมเป็นตลาดโลก สินค้าที่ผลิตได้ต้องสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างไม่มีอุปสรรค ซึ่งในความเป็นจริง การรู้จักกลุ่มลูกค้าของกลุ่มธุรกิจตัวเองอาจยังไม่เพียงพอ ต้องเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี ข้อกฎหมายทางการค้าในแต่ละประเทศนั้นด้วย เช่น การจัดโปรโมชั่นในการจำหน่ายสินค้าในประเทศเวียดนาม จะต้องทำเรื่องขออนุญาตจัดโปรโมชั่นกับรัฐบาลเสียก่อน เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดทางการตลาดของสินค้าและบริการ และส่งเสริมให้เกิดตลาดเสรี

ท่ามกลางความหลากหลายทางภาษา เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้ง 10 ประเทศจะพากันร่วมมือไปยังประเทศเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง ภายใต้คำขวัญ 1 วิสัยทัศน์ 1 อัตลักษณ์ 1 ประชาคม ความเหมือนกันใน 10 ประเทศเป็นความตั้งใจและเป็นเป้าหมายร่วมกัน ในขณะเดียวกัน ความแตกต่างกันก็อาจจะกลายเป็นอุปสรรค แต่เหนือสิ่งอื่นใด หากพลเมืองอาเซียนต่างรู้ในความเหมือนและแตกต่าง เข้าใจและยอมรับ จะเหมือนกันหรือต่างก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะเป็นอุปสรรค

สรุป

ทิศทางการพลเมืองของอาเซียน ทั้ง 10 ประเทศ มีความแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ประเทศมาเลเซีย มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ หรือ ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นประเทศสังคมเด็ก เพราะว่ามีจำนวนเด็กเกิดใหม่ในทุก ๆ 4 คน ภายในเวลา 1 นาที ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศวัยสังคมนุ่มสาว เต็มไปด้วยแรงงานจำนวนมาก ทำให้ประเทศอินโดนีเซียได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างชาติ เพราะว่ามีจำนวนแรงงานมากและสามารถพัฒนาได้ อีกกลุ่มหนึ่งคือ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม กำลังเข้าสู่ประเทศก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ ถ้าหากอีก 30 ปีข้างหน้า อาเซียนจะมีผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก ซึ่งในอนาคตเด็กรุ่นใหม่จะต้องทำงานหนักขึ้น เพื่อจะต้องเลี้ยงดูผู้สูงอายุ แต่ละประเทศในทุกวันนี้ ไม่ว่าจะเป็น สิงคโปร์ ไทย ก็มีนโยบายและทิศทางในการก้าวเข้าสู่ประเทศสังคมผู้สูงอายุ สิงคโปร์ และไทย มุ่งเน้นในเรื่องของผลิตภาพในการทำงาน การขยายเวลาเกษียณอายุการทำงาน เพราะมีความเชื่อว่า หากผู้สูงอายุได้ทำงาน มีรายได้เป็นของตัวเอง นอกจากจะสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ แล้วยังสร้างความมั่นคงทางด้านจิตใจ ด้วยว่าผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาและดูแลตัวเองได้ ทิศทางของพลเมืองอาเซียนจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ไม่ใช่เรื่องน่ากลัว หากมีการเตรียมการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นอย่างดี มีนโยบายที่จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้สูงอายุ

จากการรวมตัวกันของ 10 ประเทศ เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่มีฐานการผลิตเดียวกัน และมีตลาดเดียวกัน มีประชากรรวมกันกว่า 680 ล้านคน ทำให้ผู้ประกอบการในประเทศไทยหลายธุรกิจคิดว่ามีตลาดมากขึ้น ก็จะมีการขยายกำลังผลิตมากขึ้น ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผิดพลาดมากที่สุด เพราะในความเป็นจริง ตลาดอาเซียนแตกต่างกันมาก ซึ่งมองในระดับผิวเผินอาเซียนมีความเหมือนกัน และในความเหมือนกันนั้นเป็นข้อดีทำให้ทิศทางการพัฒนานั้นเหมือนกัน แต่ถ้ามีความเหมือนกันมากเกินไปก็อาจเกิดข้อเสียคือ เรามีการผลิตที่เหมือนกันสุดท้ายก็ต้องมาทำการแข่งขันกันเอง ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการรวมตัวกันระหว่างประเทศอาเซียน ซึ่งการรวมตัวของประเทศอาเซียน คือ การรวมตัวช่วยเหลือกัน และสร้างพลังในตลาดโลก และ อีกด้าน หากมอง

ว่า อาเซียนคือความแตกต่าง ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ค่อยเป็นและค่อยไป หรืออย่างช้า แต่ในการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป จะเป็นการพัฒนาอย่างระมัดระวัง ซึ่งมาจากบทเรียนในการเรียนรู้ต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรป มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับอาเซียน เศรษฐกิจของยุโรปโตขึ้นเร็วมาก จนกระทั่งเกิดวิกฤตในปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มประเทศอาเซียนมีเป้าหมายว่า อาเซียนจะได้เรียนรู้จากบทเรียนของสหภาพยุโรปนี้ และไม่ซ้ำรอยเดิม ความแตกต่างมีผลบวก คือ ความแตกต่างประเทศอาเซียนใช้ศักยภาพช่วยเหลือเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน นำมาสร้างศักยภาพใหม่ ไม่ใช่เพียงของแต่ละประเทศ แต่เป็นการสร้างศักยภาพในภูมิภาคอาเซียนร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2556). ผลสำรวจประชากรอาเซียน. ในรายงานประชุมวิชาการด้านประชากรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล. 13-18
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). ข้อมูลระดับประเทศด้านประชากร การเคหะ. ตัวชี้วัดสำคัญทางด้านสังคม
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง. (2556). แหล่งความรู้ประชาคมอาเซียน. บทความน่ารู้ 2
- กษวรรณ มาลาภรณ์. (2556). มรดกทางวัฒนธรรมในอาเซียน. TAT Tourism Journal